

Veřejné bankovní právo - seminář

Finanční právo 3



Regulace

- soukromoprávní regulace
 - smlouvy, úvěry, bankovní produkty, korporátní otázky, investiční instrumenty, atd.
- veřejnoprávní regulace
 - základní podmínky provozování bankovní činnosti
 - dohled
 - řešení problémů bank
 - pojištění vkladů
 - atd.

Bankovní právo v ČR

- Proč je regulace bankovního sektoru důležitá?
- Jakou roli hrají banky v ekonomice?

Bankovní „soustava“

- komerční (obchodní) banky
- centrální banka

- Jaká je role centrální banky?

- Jak a kde vznikají peníze?

Centrální banky

- půjčky panovníkovi
- monopol - emise oběživa

- dohled nad bankami
- provádění měnové politiky
- „věřitel poslední instance“

Česká národní banka

- ústava čl. 98 – „péče o cenovou stabilitu“
- zák. č. 6/1993 Sb., o ČNB, § 2

„Hlavním cílem České národní banky je péče o cenovou stabilitu. Česká národní banka dále pečuje o finanční stabilitu a o bezpečné fungování finančního systému v České republice. Pokud tím není dotčen její hlavní cíl, Česká národní banka podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu a obecné hospodářské politiky v Evropské unii se záměrem přispět k dosažení cílů Evropské unie. Česká národní banka jedná v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství.“

„ČNB určuje měnovou politiku“

Bankovní právo

- zákony, vyhlášky, opatření ČNB
- nařízení EU
- směrnice EU
- mezinárodní smlouvy
- „basilejské standardy“ (Basel III)

Základní požadavky

- Zákon o bankách
 - základní kapitál min. 500 mil. Kč
 - požadavky na odbornost
 - licenci uděluje ČNB (bez licence nelze přijímat vklady od veřejnosti)
 - jednotná licence v EU
- dohled ČNB (zákon o ČNB)
 - metody dohledu: dohlídky na místě vs. dohled na dálku

Pojištění pohledávek z vkladů I

- Co je to „pojištění vkladů“?
- Proč existuje tento institut?
- Do jaké výše jsou pojištěny vklady u bank?
- Na koho se pojištění vztahuje?
- Kdo vystupuje jako „pojišťovací instituce“?

Pojištění pohledávek z vkladů II

- § 41a – 41s zákona o bankách
- směrnice 2014/49/EU o systémech pojištění vkladů
- Fond pojištění vkladů je vnitřní jednotkou Garančního systému finančního trhu
- FPV dříve existoval jako samostatný subjekt

Pojištění pohledávek z vkladů III

- Obecně se vztahuje na běžné, spořicí, resp. termínované účty FO a PO v ČR
- Nevztahuje se na vklady jiných bank
- Náhrada vkladů se poskytuje do 100 % jejich výše.
- Maximální výše náhrady je ekvivalent částky 100 000 EUR na jednoho klienta v jedné bance
- Náhrada se vyplácí v měně státu, v němž se nachází daný účet.

Bankovní právo ČR – garanční systém finančního trhu

Tabulka č. 2 | Vývoj změny limitu pojištění pohledávek z vkladů a spoluúčasti oprávněných osob

Novela zákona o bankách	Účinnost od	Rozsah vyplácené náhrady v poměru k vkladu	Maximální limit v Kč	Maximální limit v eurech
156/1994 Sb.	29. července 1994	80%	100 000	
16/1998 Sb.	6. února 1998	80%	300 000	
165/1998 Sb.	1. září 1998	90%	400 000	
319/2001 Sb.	7. září 2001	90%		25 000
433/2008 Sb.	15. prosince 2008	100%		50 000
156/2010 Sb.	31. prosince 2010	100%		100 000

Pozn: Od září 2001 je limit stanoven v eurech.

Bankovní právo ČR – pojištění vkladů

Tabulka č. 1 | Náhrady vyplacené z Fondu pojištění vkladů do 31. prosince 2014

(v mil. Kč)

Pojištěná instituce	Vyplacená náhrada vkladu	Datum zahájení výplaty náhrad
Česká banka, a. s.*	948,61	11. 12. 1995
AB banka, a. s.	0,03	31. 1. 1996
První slezská banka, a. s.	217,48	15. 5. 1996
Podnikatelská banka, a. s.	1 073,54	17. 6. 1996
Realitbanka, a. s.	23,97	24. 7. 1996
Velkomoravská banka, a. s.	1 006,09	29. 7. 1996
Kreditní banka Plzeň, a. s.	580,30	23. 9. 1996
Pragobanka, a. s.**	414,13	1. 12. 1998
Universal banka, a. s.**	2 299,75	17. 5. 1999
Moravia banka, a. s.**	6 394,69	11. 10. 1999
Union banka, a. s.	12 366,79	17. 5. 2003
Plzeňská banka, a. s.	135,70	7. 6. 2003
Vojenská družstevní záložna	68,34	30. 5. 2011
UNIBON, spořitelní a úvěrní družstvo	1 805,86	23. 7. 2012
Úvěrní družstvo PDW, Praha	15,06	11. 3. 2013
Metropolitní spořitelní družstvo	11 984,07	27. 1. 2014
WPB Capital, spořitelní družstvo	2 536,32	14. 10. 2014
CELKEM	41 870,73	

* výplata dodatečných náhrad byla zahájena 8. 6. 1998

** výplata dodatečných náhrad byla zahájena 4. 1. 2002

Zdroj: FPV

Bankovní právo ČR – úpadek finančních institucí

- zvláštní režim v rámci insolvenčního zákona
- odebrání licence ČNB
- zák. č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon § 367 – 388
- směrnice 2001/24/ES, o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí

Bankovní právo ČR – „krize“ finančních institucí

- V rámci Garančního systému je zřízen fond pro řešení krize (FŘK)
- Slouží k shromažďování finančních prostředků, které mohou být použity v případě ohrožení stability některé z finančních institucí, tak aby nebylo nutné ukončit její existenci a zahájit výplatu náhrad vkladů jejím klientům.
- Prostředky tohoto fondu neslouží k přímým výplatám náhrad vkladů.

Bankovní právo ČR – „krize“ finančních institucí II

- Fond pro řešení krize se skládá ze dvou dílčích fondů:
- Příspěvkového fondu - je tvořen pravidelnými či mimořádnými příspěvky finančních institucí, prostředky získanými z trhu, půjčkami v rámci mechanismů financování řešení krize či státní dotací nebo výpomocí.
- Provozního fondu - je tvořen zejména výnosy z investování prostředků Fondu pro řešení krize a výtěžky z ukončených likvidačních a insolvenčních řízení.

Bankovní právo ČR – „krize“ finančních institucí III

- Výše příspěvků není zákonem explicitně stanovena, po projednání s Garančním systémem ji určuje Česká národní banka
- Cílový objem majetku v příspěvkovém fondu má představovat 1 % z celkového objemu krytých pohledávek z vkladů, a to do 31. 12. 2024
- Příspěvek pro rok 2016 stanovila ČNB ve výši 2 959 mil. Kč. Fond má do 31.12. 2024 nashromáždit částku ve výši přibližně 25 miliard Kč

Bankovní právo ČR – „krize“ finančních institucí III

- Výše příspěvků není zákonem explicitně stanovena, po projednání s Garančním systémem ji určuje Česká národní banka
- Cílový objem majetku v příspěvkovém fondu má představovat 1 % z celkového objemu krytých pohledávek z vkladů, a to do 31. 12. 2024
- Příspěvek pro rok 2016 stanovila ČNB ve výši 2 959 mil. Kč. Fond má do 31.12. 2024 nashromáždit částku ve výši přibližně 25 miliard Kč

„Bludný kruh“ mezi bankami a veřejnými financemi



Zdroj: Evropská komise

Bankovní unie - koncept

- reakce na finanční krizi a dluhovou krizi
- eliminace „bludného kruhu“ mezi bankami a veřejnými financemi
- možnost přímé rekapitalizace
- zavedení „bail-in“ mechanismu
- cíl: „posílení finanční stability“

Bankovní unie - regulace

- směrnice, nařízení
- akty Komise v přenesené pravomoci

- „nultý pilíř“ (obezřetnostní požadavky)
- první pilíř (jednotný dohled)
- druhý pilíř (jednotné řešení problémů bank)
- třetí pilíř (mechanismy financování a pojištění vkladů)

Otázky?

Děkuji za pozornost.

Mgr. Johan Schweigl, Ph.D.